

FARUK MYRTAJ

Marrëveshje për të jetuar

tre gime
e novelë

7. 3. 1991
Ujizohas të

[Handwritten scribbles]

FARUK MYRTAJ

MARRËVESHJE PËR TË
JETUAR

Tregime e novelë

46117

SHTËPIA BOTUESE «NAIM FRASHËRI»

Letra për të dashurën e tjetrit

I

Për të dija vetëm se quhej Devi. Vetëm kaq. Çdo gjë tjetër që mund të thosha, kishte të bënte vetëm me pamjen e tij të jashtme. Sa herë dilja për ndonjë punë apo për të takuar dikë në qendër të qytetit, gjithnjë do të më kapte syri një djalosh të gjatë, brun, me flokët kokoridhka, të veshur dukshëm më bukur e më me shije se rioshët e tjerë të moshës së tij. Këmishët dhe bluzat, ashtu si edhe pantallonat,

të qepura ngushtë pas trupit të tij të drejtë, të mbushur e harmonioz, ta tërhiqnin syrin menjëherë. Diku, në vende të dukshme të këmishëve apo bluzave, në xhepat e tyre dhe të pantallo-
nave të tij, gjithmonë shihje një lulkë të qëndisur apo një zbukurim të stampuar.

Deri atë ditë kur më kërkoi dhe më takoi, e kisha njetjetuar këtë njeri, Devin, vetëm e vetëm për hir të kësaj dukjeje të veçantë. Sa herë që përballeshim, tek shëtitnim, e vështronim për pak çaste njëri-tjetrin dhe përshëndeteshim me zë apo thjesht me gjeste, kur ishim më larg, si dy njerëz që mendojnë mirë dhe ia duan të mirën njëri-tjetrit. Dukeshim sikur të dy i ishim mirënjohës njëri-tjetrit, por për ç'arsye apo shkak as ai e as unë s'mund ta thonim.

Megjithatë, sapo më shprehu dëshirën për të ndenjtur bashkë atë pasdite, dëgjova veten time që t'i përgjigjej se kjo ishte edhe kënaqësia ime.

Pas disa minutash të bisedës sonë po mendoja se nuk ishte aq simpatik sa e kisha menduar më parë. Po kjo vinte ndoshta ngaqë kushedi përse pata pritur që ai të fliste po aq bukur e këndshëm sa edhe vishej. Në të vërtetë edhe ai vetë torturohej për ta zbutur këtë dobësi të tij.

— Si i keni punët?! — e pyeta më në fund, kur edhe heshtja s'po sillte dot gjë. Kishim folur për skuadrën e futbollit të qytetit sa për të dalë atje ku duhej të dilnim.

— Dua edhe unë një vajzë! — i tha ai.

— Po ajo ju do?

— Edhe ajo, por ... të mos e mendojmë njëri-tjetrin. Unë e di që ti, po të duash, mund të më ndihmosh që ajo të më dojë më shumë.

— E njohkam unë atë vajzë?!

— Jo, jo, — tha Devi me të shpejtë. — Ajo është nga qyteti. Po ti më shkruaj ca letra mua!

Më lindi dëshira të tallesha nga pak me këtë djalurçinë që kërkonte t'ia rregullonin dashurinë të tjerët me letra, por ai ishte tepër serioz, madje mua m'u duk se pikërisht ky shqetësim e kishte detyruar ta rriste zellin e të veshurit bukur.

— Ajo është nga qyteti, më kupton? — përsëriti ai. — U njohëm në një dasmë dhe kërcyem shpesh bashkë ... se unë di të vallëzoj bukur. Ajo më do mua, por e ka të vështirë ta lërë qytetin e të vijë këtu. Më tha se lexon shumë libra, prandaj them se mund t'ia prish mendjen me letra të bukura, me vjersha... më kupton?! — Devi tani po fliste rrjedhshëm fare, po me një logjikë të tillë, që më bënte të mendoja se çdo gjë që do të më thoshte paskëta unë do ta besoja, pa dyshuar nëse kishte ndodhur apo jo. Nuk e dija se ç'do të ndodhte me këtë riosh pas pesë apo dhjetë vjetësh, por e shihja qartë se tani që po më kërkonte të shkruaja vjersha dhe letra dashurie për të dashurën e

tij, ai mund të mbahej pranë si lodër e bukur zbavitëse.

I kërkova menjëherë të vinte në shtëpinë time. Ai natyrisht nuk më kundërshtoi. I kërkova gjithashtu të më fliste për një orë rresht për qytetësen e tij: si e kishte emrin, mbiemrin, flokët (dendësinë e këtyre, ngjyrën, gjatësinë, butësinë apo ashpërsinë, si i krihte, a i rrëzonte balluke mbi ballë apo i lidhte mbrapa, bishtkali), cilat komplimente i pëlqenin, në cilat poza e profile i pëlqente më tepër t'i bënte fotografite, pëlqente më tepër një akullore dhjetëshe apo një pastë, një shëtitje apo një film, çfarë sysh kishte? Ngjyrë deti, tha menjëherë Devi. Po të cilit det, e pyeta unë. Si të cilit det?! ngriti supet ai. Të detit Adriatik, shtoi duke buzëqeshur. Jo, jo, e kam fjalën të detit në dimër apo në verë, të detit në mëngjes apo në mesnatë! Më kupton, i thashë, po të pyes për të gjitha këto se, ndryshe, as vjershat, as letrat nuk do të na dalin gjë. Se për dashurinë kanë rëndësi vjershat me detaje të vërteta. Ç'rroba mban ajo, ç'lloj fustanesh ka e cilat pëlqen më tepër? Në ç'ngjyrë, në ç'kohë jeni njohur, kur, si? Ç'nuk pëlqen ajo t'i përmendim, përse? Ha shumë? Ç'peshë ka, a ka harmoni fizike? Sa e gjatë është? Ka ndonjë cen? Hundën ... Normale? Hajde, mos qesh, s'kemi kohë, i thashë prerë Devi. S'e kam vënë re saktë, pranoi dobësinë ai. As për dhëmbët e dhëmballët e dukshme nuk dha dot përgjigje të saktë. Në gjendje të

turbullt tha me mëdyshje apo me një gjysmë sigurie se qytetësja e tij përdorte pak parfum.

Boll, i thashë, nuk ka nevojë më. Sa për letrat e para, mjaftojnë. Vetëm se tani do të dëgjosh kushtet e mia. I pari: Askush, më merr vesh, askush ... asnjëri ... as ajo vetë nuk duhet ta dijë se ty t'i shkruaj letrat unë! Qartë?

Kushti i dytë: Pasi t'i kopjosh, origjinalin e letrave do të ma kthesh mua!

Nesër eja merr letrën e parë, i thashë. Çohu, ik tani!

II

Letrat e para dukej që i bëra të sakta e të ndjera, se Devi ishte aq i mrekulluar prej tyre dhe prej përgjigjeve që merrte, sa vinte tek unë tërë gaz dhe, megjithëse përpiqesha që të mos e bënte këtë, më lexonte shumë pjesë prej përgjigjeve të saj. Ajo merrte letra jo më pak se dy herë në javë dhe kthente po aq përgjigje.

Ti kot nuk më ke shkruar me kohë, qysh në fillim, Devi dashur, i shkruante ajo, në letrat ti zbërthen shpirtin dhe zemrën e një njeriu 100 herë më të bukur se të atij që duket në sytë e mi.

Nisa edhe unë t'i lexoja letrat që m'i kthen- te Devi pasi i kopjonte, dhe mahnitesha në af-

tësinë time për të depërtuar aq thellë në botën shpirtërore të një njeriu që nuk e kisha takuar kurrë. Dashuria e Devit dhe e asaj vajze të panjohur pa e kuptuar kishte zbuluar tek unë mundësi që kurrë nuk i pata përfytyruar.

Devi nuk dinte si të ma shprehte mirënjohjen. Ai dashuronte tanimë në një mënyrë disi tjetër. Përpara se të nisej për te qytetësja e tij, mbyllej e i mësonte përmendsh letrat që i kishte dërguar së fundi asaj; në asnjë mënyrë nuk duhej të linte vend për dyshime.

Dalëngadalë ai i bëri të vetat shprehitë që përdorëshin dendur në letrat, filloi të përshtaste edhe vetë vargje, sipas atyre që i pata shkruar unë, për të dashurën e tij, filloi kështu të mos ndihej më si dikur inferioriteti i të folurit të tij ndaj dukjes dhe veshjes trupore. Ia shkova ndër mend se ai mund të provonte të niste vetë letra për vajzën që donte, po kjo sesi iu duk. Sikur u tremb, u hutua, nuk reagoi dot menjëherë, pastaj nisi të qeshte me zë të lartë. Jo! Nuk donte ta prishte punën tani në fund fare, kur ishte bërë njohja familjare dhe të dyja palët dukej se ishin të kënaqura që kjo dashuri nuk ishte bërë pa mend në kokë.

Në një nga këto ditë e pashë Devin në rrugë me një vajzë. Sipas të gjitha gjasave besova se do të ishte e fejuara. Ajo?! e pyeta më vonë, kur doli i vetëm. Jo, jo! Ishte një kushërirë e saj. Ngjan shumë me atë.

Ndjeva lehtësim. Nuk do të më vinte hiç mirë sikur të kishte qenë ajo, së cilës i kisha

shkruar dhjetëra letra dhe ai të mos më prezantonte më të, kuptohej, jo si autor i letrave, po thjesht si një shok i tij. Më dukej krejt e ligjshme kjo dëshirë.

— Ç'ne! — tha Devi. — Të ishte ajo dhe të mos e takoje ti? Budallallëqe! Ku të shkon mendja!

III

Natyrisht që më kishte gënjer. Pikërisht ajo pati qenë. E dashura, e fejuara dhe tani gruaja e tij. Por unë më vonë e mora vesh...

Ishte martuar në fund të korrikut. Me dasmë të bujshme, si për ta kurorëzuar atë dashuri po aq të veçantë. Ashtu siç e prita unë, nuk më ftoi në dasmë. Në të vërtetë unë e kisha pritur me kureshtje dhe dëshirë njohjen me atë vajzë që erdhi nuse në qytetin tonë të vogël. Nuk mund të fshihja dëshirën për të qenë, me gjithë zemër e them këtë, në dasmën e tyre. Sepse i njihja aq mirë të dy dhe isha bërë shok, shoku më i afërt i të dyve në këtë dashuri.

Asaj nuk i hedh asnjë faj, ndonëse dyshimi im është aq i madh, sa hija e tij nuk ka sesi të mos bjerë edhe mbi vellon e bardhë të nusërisë së saj. Ata më kishin treguar çdo gjë mua, më ishin hapur për gjënë më të shtrenjtë e më të bukur, për dashurinë, e cila (më vonë këtë doja ta theksoja e ta përsëritja), pa ndër-

mjetësinë time, mund të mos kishte fituar pjekurinë dhe kurorëzimin.

Dikujt do t'ia tregonin dashurinë, kjo dihej. Doemos do të ndodhte kjo. (Dikush madje e kishte shpalluar pas vdekjes së të dashurit.) Devi ma tregoi mua. Ndoshta m'u hap ca më tepër se duhej në fillimet ... atëherë kur ai ende s'e kishte plotësisht dashuri dhe unë pranova t'ia shkruaja letrat për qytetësen thjesht për kureshtje... Po kjo nuk i doli keq; unë edhe pas martesë e shoh që shëtit i qeshur dhe i kënaqur me të!

Kalojnë pranë meje dhe hiç. Asnjë fjalë! Asnjë përshëndetje! Përse vallë?!

Më mirë të mos i kisha shkruar ato letra!

Devi më vinte re që larg, po, kur ndodheshim afër, ulte sytë ose vështronte përpara drejt.

Fytyra e tij kishte dy sy të plogësht dhe i mungonte ai mirëbesim i dikurshëm ndaj meje. Për mirënjohje as që bëhet më fjalë, madje unë pres ditë të këqija në këto marrëdhënie. E kuptoj fare mirë që pikërisht ajo që dikur e bënte të ngrohtë, të qetë, të gëzuar e mirënjohës ndaj meje, tani vepron në të kundërt. Letrat e dashurisë për të dashurën e tij, që tani e kishte grua, e bënin të ftohtë, e trazonin, e trishtonin, e bënin dyshues dhe i ngjallnin hamendje të liga.

Ah, zemërngushtë, i thosha pa zë, kur përballëshim në rrugë dhe ai bënte sikur nuk më shihte. Ti akoma nuk je i sigurt në dashurinë